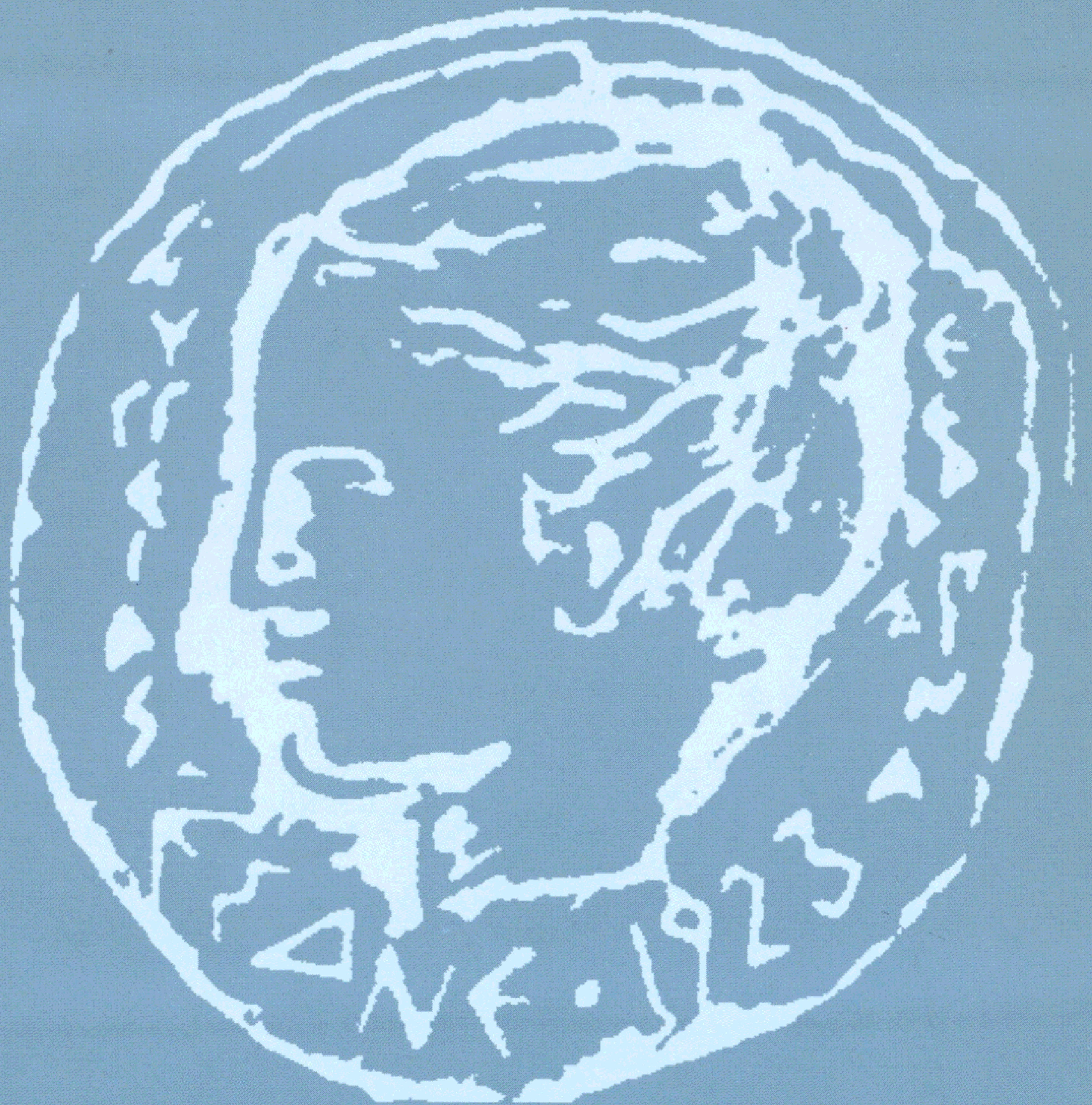

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Τόμος 35 - Τεύχος 4 - Οκτώβριος - Δεκέμβριος 1996

NOSILEFTIKI

QUARTERLY PUBLICATION OF THE
HELLENIC NATIONAL GRADUATE NURSES ASSOCIATION

Vol 35 - No 4 - October - December 1996

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Πορίσματα-Προτάσεις 23ου Πανελληνίου Νοσηλευτικού Συνεδρίου <i>Καβάλα 20-23 Μαΐου 1996</i>	202
2. Ο ρόλος της Νοσηλευτικής στην οικολογική κρίση <i>Κ. Μυριλιώτου</i>	208
3. Ηθικά διλήμματα στη Μαιευτική Νοσηλευτική <i>Α. Λυκερίδου - Αβραμιώτη</i>	212
4. Νοσηλευτική διάγνωση: Κατανόηση του όρου και απόψεις για την εφαρμογή του από τους Έλληνες νοσηλευτές <i>Δ. Δημητρελλής</i>	220
5. Σχέσεις μεταξύ νοσηλευτικής θεωρίας, έρευνας και πράξης: Διαφορετικές προσεγγίσεις και προβλήματα <i>Δ. Σαπουντζή-Κρέπια</i>	227
6. Πρόληψη και αντιμετώπιση των δηλητηριάσεων στα παιδιά <i>Β. Μάτζιου</i>	234
7. Δοκιμασία κόπωσης. Η νοσηλευτική συνεισφορά <i>Π. Βολοβότσι, Γ. Κατσεάς</i>	240
8. Συστήματα ταξινόμησης Ασθενών στη Νοσηλευτική <i>Χ. Λεμονίδου, Αν. Μερκούρης</i>	244
9. Νοσηλευτικά ιδρύματα της Ελλάδας και ειδικότερα Αθήνας και Πειραιά του 19ου αιώνα <i>Λ. Κουρκούτα</i>	254
10. Ο Καταστατικός Χάρτης της Λουμπλιάνα σχετικά με τη μεταρρύθμιση της φροντίδας υγείας <i>Απόδοση: Β. Μπάρμπα</i>	262
11. Συνδιάσκεψη του Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας. «Μεταρρυθμίσεις στη Φροντίδα Υγείας στην Ευρώπη»	265
12. Περιεχόμενα έτους 1996	267
13. Οδηγίες για τους συγγραφείς	269

CONTENTS

1. Inferences-Proposals of the 23rd Panhellenic Nursing Congress <i>Kavala 20-23 May 1996</i>	202
2. The role of nursing in the ecological crisis <i>K. Myriliotou</i>	208
3. Ethical dilemmas in midwifery <i>A. Lykeridou - Avramioti</i>	212
4. Nursing diagnosis: Understanding the term and suggestions for its application by greek nurses <i>D. Dimitrelis</i>	220
5. Relations between nursing theory, practice and research: Differing approaches and problems <i>D. Sapountzi - Krepia</i>	227
6. Prevention and management of poisoning in children <i>B. Matziou</i>	234
7. Exercise stress testing, nursing role <i>P. Volovotsi, G. Katseas</i>	240
8. Patient classification systems in nurisng <i>C. Lemonidou, A. Merkouris</i>	244
9. Hospitals of Greece, especially in Athens and Piraeus, of the 19th century <i>L. Kourkouta</i>	254
10. The Ljubljana charter on Reforming Health Care <i>Translation: V. Barba</i>	262
11. Who Conference on European Health Care Reforms	265
12. Contents of the year 1996	267
13. Instructions to authors	269

- «ΤΑ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΔΕΝ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΔΝΕ».
- ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΛΛΑΓΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΝΑ ΜΑΣ ΤΟ ΚΑΝΕΤΕ ΓΝΩΣΤΟ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΛΑΒΕΤΕ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

Εθνικός Σύνδεσμος
Διπλωματούχων Νοσηλευτριών - Νοσηλευτών
Ελλάδος
Πύργος Αθηνών, Γ' κτίριο, 2ος όροφος
Μεσογείων 2, 115 27 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 77 02 861

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ε. Αγιώτου-Δημοπούλου
Ε. Γουλιά
Α. Καλοκαιρινού
Μ. Μαλγαρινού
Α. Παπαδαντωνάκη
Ε. Πατηράκη
Α. Πορτοκαλάκη
Α. Ραγιά
Ε. Χαραλαμπίδου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Μαρία Μαλγαρινού
Επίτ. Καθηγήτρια ΤΕΙ Αθηνών
Πύργος Αθηνών - Γ' Κτίριο, 2ος όροφος - 115 27 ΑΘΗΝΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Α.Β.Ε.Ε.
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 80, 114 71 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 3624 728, 3609 342, 3601 605, FAX: 3601 679

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Νοσηλεύτριες/ές-Σπουδάστριες/ές	2500	δρχ.
Οργανισμοί-Εταιρείες-Βιβλιοθήκες	4500	δρχ.
Εξωτερικού	40	\$
Τιμή τεύχους	750	δρχ.
Τιμή τευχών 1990, 1991	600	δρχ.
» » 1985-1989	500	δρχ.

Η νοσηλευτική δεκαετία ορίζει λεί τους νοσηλευτικούς της σχέσης θεωρίας, νοσηλευτικής πράξης σχέση μεταξύ συχνότερα περιοδικά θέσουν ευθνοσηλευτική

από συζήτη
αίες θέσεις.
ρία, νοσηλε
είναι εξ ορ
ότι οι νοση
διανύσουν
απόψεων
στους κόλπ
Καθώς
μη, ερωτήμ
θα εμφανί
προσκήνιο
ρισμό τους.

Καθώς
μη, ερωτήμ
θα εμφανί
προσκήνιο
ρισμό τους.

υπόστασης μιας θεωρίας αποτελούν ακρογωνιαίους λίθους στην ανάπτυξη της κάθε επιστήμης. Η νοσηλευτική μέσα από επιστημονική διερεύνηση θα πρέπει να απαντήσει σε τέτοιου είδους ερωτήματα με τεκμηρίωση ώστε ακολουθώντας αυτή την πορεία να οδηγηθεί στην ενδυνάμωση και ωρίμανση της τόσο σαν επιστήμη όσο και σαν άσκηση αυτόνομου επαγγελματικού έργου.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΩΡΙΩΝ, ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ

Επιχειρώντας να δώσουμε τον ορισμό της λέξεως θεωρία διαπιστώνουμε ότι αυτή εμπεριέχει πολύπλοκες έννοιες. Ο Σκιαδάς και συν. ορίζουν ότι, «θεωρία είναι η γνώση εντός αντικειμένου, η ερμηνεία γεγονότων ή φαινομένων ορισμένης κατηγορίας που στηρίζεται πάνω σε μία σειρά από συλλογισμούς, σ' ένα σύστημα ιδεών και αποδείξεων». Η Stevens² αναφέρει ότι, «θεωρία είναι μια ανάλυση που σκοπό έχει να ερμηνεύσει ή να χαρακτηρίσει ένα φαινόμενο». Κατά τον Kerlinger,³ «θεωρία είναι ένα σύνολο αλληλοσυνδεόμενων ιδεών, ορισμών και προϋποθέσεων που παρουσιάζουν μια συστηματική όψη των φαινομένων, με προσδιορισμό των σχέσεων μεταξύ των μεταβλητών για να προβλέψουν και να εξηγήσουν τα εξεταζόμενα φαινόμενα». Οι Polit και Hunger⁴ ορίζουν τη θεωρία σα μια «γενική συμπύκνωση ιδεών η οποία παρουσιάζει μια συστηματική ερμηνεία των σχέσεων μεταξύ των φαινομένων».

Η ποικιλία αυτή των ορισμών επιτρέπει μια πολύπλευρη χρήση του όρου θεωρία σε ένα ευρύτερο πεδίο εφαρμογής και όχι μόνο στην έρευνα. Με βάσει αυτούς τους ορισμούς η νοσηλευτική θεωρία αποκτά μια ευρεία έννοια και με αυτή τη θεώρηση εμπεριέχει την οργανωμένη παρουσίαση εννοιών που αναφέρονται σε αντικείμενα, γεγονότα και φαινόμενα, που αποσκοπώντας στην ερμηνεία τους, προσεγγίζονται μέσα από ένα συγκεκριμένο γνωσιολογικό πλαίσιο.

Οι ρίζες της άσκησης νοσηλευτικής στην πρωτόγονη μορφή της ανάγονται στους πρώ-

τους ανθρώπους που κατοίκησαν σ' αυτόν τον πλανήτη. Μια από τις πρώτες νοσηλευτικές φροντίδες θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι είναι η εναπόθεση του χεριού και η πίεση ενός σημείου που αιμορραγεί. Η έναρξη της επαγγελματικής άσκησης της νοσηλευτικής είναι δύσκολο να προσδιορισθεί καθώς η φροντίδα των αρρώστων ήταν για πολλά χρόνια και σε διάφορους πολιτισμούς μια διαδικασία που γινόταν μέσα στο σπίτι και σ' αυτήν εμπλεκόταν τόσο τα μέλη της οικογένειας όσο και τα μέλη του υπηρετικού προσωπικού.^{5,6,7,8} Τον 19ο αιώνα η Florence Nightingale έβαλε το στίγμα μιας νέας εποχής για τη νοσηλευτική. Θεμελίωσε ένα επάγγελμα για γυναίκες και ανέδειξε μια νέα εικόνα για τη νοσηλεύτρια. Η εικόνα αυτή ήταν ενός επαγγελματία που παρείχε νοσηλευτικές φροντίδες βασισμένες σε γνώσεις και δεξιότητες που είχαν αποκτηθεί μετά από εκπαίδευση. Ακόμα η Florence Nightingale ανέπτυξε την πρώτη νοσηλευτική θεωρία.⁹ Ομως χρειάσθηκε περίπου ένας αιώνας από τα πρώτα γραπτά κείμενα της Florence Nightingale πάνω στη νοσηλευτική, την πρώτη νοσηλευτική θεωρία, πριν αρχίσουν να θεμελιώνονται οι θεωρητικές βάσεις της νοσηλευτικής επιστήμης και του νοσηλευτικού επαγγέλματος. Γύρω στα 1950 εμφανίζονται οι πρώτες νοσηλεύτριες θεωρητικοί και αρχίζουν να αναπτύσσονται οι νοσηλευτικές θεωρίες. Στη δεκαετία του 70 αρχίζουν να κάνουν δειλά την εμφάνισή τους στα νοσηλευτικά διδακτικά βιβλία αναφορές σε μοντέλα και θεωρίες. Ακόμα στην περίοδο αυτή παρατηρείται μια άνθηση στη συγγραφή βιβλίων αλλά και στην παρουσίαση των νοσηλευτικών θεωριών μέσα από επιστημονικά περιοδικά.^{10,11,12} Με τον τρόπο αυτό οι νοσηλεύτριες θεωρητικοί έκαναν κοινωνούς όλους τους νοσηλευτές στο έργο που είχαν παράγει.^{10,11,12} Οι νοσηλεύτριες θεωρητικοί διαμόρφωσαν και ανέπτυξαν τις θεωρίες τους χρησιμοποιώντας τις επιστημονικές τους γνώσεις, τις εμπειρίες τους από την άσκηση νοσηλευτικού έργου και τη φαντασία τους. Οι νοσηλευτικές θεωρίες επηρεάσθηκαν σημαντικά από το φιλοσοφικό, πολιτιστικό υπόβαθρο και από την ιδιαίτερη επαγγελματική κουλτούρα των ατόμων θεωρητικών που τις ανέπτυξαν.^{2,13,14,15}

Όπως υποστηρίζεται από την Kim¹⁶ οι νοσηλευτικές θεωρίες αναπτύχθηκαν από την ανάγκη του νοσηλευτικού επαγγέλματος να βρει την αληθινή του φύση, τον προορισμό και τους στόχους του. Οι Marriner¹⁷ και Griffith-Kenney¹⁸ τονίζουν ότι οι νοσηλευτικές θεωρίες παρέχουν γνώση, βοηθούν τους συλλογισμούς, αυξάνουν τη δύναμη της νοσηλευτικής και δίνουν επαγγελματική αυτοδυναμία. Ακόμη η ανάπτυξη των νοσηλευτικών θεωριών βοηθά στην ανάπτυξη ενός κορμού γνώσης που αντανakλά την ταυτότητα και την ύπαρξη του στο επάγγελμα που τις χρησιμοποιεί. Άλλοι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι οι νοσηλευτικές θεωρίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη της επικοινωνίας μεταξύ των νοσηλευτών γιατί λειτουργούν σαν κοινά πλαίσια αναφοράς.^{2,10,11,18}

Η Stevens² υποστηρίζει ότι οι νοσηλευτικές θεωρίες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με πολλούς τρόπους. Μια απλή κατηγοριοποίηση είναι ο διαχωρισμός τους σε περιγραφικές θεωρίες, αυτές που περιγράφουν τα φαινόμενα και σε επεξηγηματικές θεωρίες, αυτές που εξηγούν τα φαινόμενα. Κάθε νοσηλευτική θεωρία βασίζεται σε κανόνες οι οποίοι αποτελούν βασικές συνιστώσες των νοσηλευτικών θεωριών και λειτουργούν σαν επεξηγηματικά στοιχεία της νοσηλευτικής ενέργειας που εξετάζεται, καθώς οι κανόνες αυτοί αιτιολογούν γιατί, κάτω από ένα συγκεκριμένο σκεπτικό, κάποιες νοσηλευτικές ενέργειες είναι σωστές. Καθώς οι νοσηλευτικές θεωρίες συνήθως πραγματεύονται τις νοσηλευτικές ενέργειες ή τους ασθενείς που είναι οι αποδέκτες αυτών των ενεργειών δεν είναι ασύνηθες το φαινόμενο για τους κανόνες των θεωριών άλλοι να αναφέρονται στους ασθενείς και άλλοι στις νοσηλευτικές ενέργειες.^{2,18} Προκειμένου να προσδιορισθεί ο τρόπος ερμηνείας ενός φαινομένου βάσει μιας νοσηλευτικής θεωρίας, πρέπει να εξετασθούν οι έννοιες που δίδονται από τις θεωρητικούς για τους κυρίαρχους όρους των θεωριών τους. Μια λογική ερμηνεία των θεωριών είναι η ερμηνεία των φαινομένων βάσει της θεωρίας αλλά και σε σχέση με τις συνθήκες κάτω από τις οποίες το φαινόμενο εμφανίζεται. Καθώς η νοσηλευτική

είναι επιστήμη εφαρμογής το αναμενόμενο θα ήταν οι νοσηλευτικές θεωρίες να ερμηνεύουν τα φαινόμενα ή τα γεγονότα από φαινομενολογική άποψη. Όμως αυτό δεν συμβαίνει πάντοτε και έχουν διατυπωθεί από τις θεωρητικούς και υπερβατικές ερμηνείες.^{2,18,19}

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ, ΠΡΑΞΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ

Εξετάζοντας τη σχέση μεταξύ νοσηλευτικής θεωρίας και πράξης από μια φιλοσοφική θεώρηση, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι υπάρχουν ισχυροί δεσμοί μεταξύ θεωρίας και πράξης γιατί τα ερεθίσματα για την ανάπτυξη της θεωρίας προέρχονται σε μεγάλο βαθμό από τη νοσηλευτική πράξη και επειδή ένας από τους σκοπούς της θεωρίας είναι η εφαρμογή της στην πράξη. Η ύπαρξη της άμεσης σχέσης μεταξύ νοσηλευτικής θεωρίας και πράξης είναι ξεκάθαρη στις περιπτώσεις που εξετάζεται η αξιοπιστία μιας θεωρίας στην εφαρμογή της στην πράξη.^{2,20,21,22} Ακόμα οι νοσηλευτικές θεωρίες αποτελούν ένα μέγιστο συνδετικό κρίκο μεταξύ έρευνας και πράξης γιατί όπως τονίζει και η Griffith-Kenney,¹⁸ ιδέες για την ανάπτυξη νοσηλευτικών θεωριών μπορεί να γεννηθούν από τη νοσηλευτική πράξη, να εξετασθούν με την έρευνα και να χρησιμοποιηθούν σαν θεωρητική βάση στην άσκηση κλινικής νοσηλευτικής. Επί πλέον η ίδια συγγραφέας τονίζει ότι η νοσηλευτική θεωρία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εξηγήσει τα φαινόμενα που παρατηρούνται στη νοσηλευτική πράξη συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης νοσηλευτικής πράξης. Οι Cody και Mitchell²³ υποστηρίζουν ότι η σχέση μεταξύ θεωρίας και πράξης βασίζεται στον αναπόφευκτο δεσμό που υπάρχει μεταξύ τους και στηρίζουν τον ισχυρισμό τους αυτό στα ευρήματα των ερευνών που εξετάζουν τη νοσηλευτική πράξη στηριζόμενες σε συγκεκριμένες θεωρίες.^{24,25,26,27}

Η ανασκόπηση όμως της βιβλιογραφίας αποκαλύπτει ότι μερικές φορές η πραγματικότητα μπορεί να διαφέρει από τα υποθετικά μοντέ-

λα. Τριάντα περίπου χρόνια μετά τον ισχυρισμό των Dickoff και James²⁸ ότι η νοσηλευτική θεωρία πηγάζει από την πράξη και προορίζεται να εφαρμοσθεί στην πράξη, δεν έπαψαν να υπάρχουν και να υποστηρίζονται αντίθετες απόψεις και να αποτελούν σημεία προβληματισμού και συζήτησης. Από το 1976 η McFarlan²⁹ επισήμανε ότι υπάρχει χάσμα μεταξύ νοσηλευτικής θεωρίας και πράξης και πολλοί συγγραφείς από τότε μέχρι σήμερα εμφανίζονται να υποστηρίζουν την άποψη ότι οι κλινικοί νοσηλευτές αρνούνται να εφαρμόσουν τις νοσηλευτικές θεωρίες στην πράξη. Οι αναφορές για το χάσμα μεταξύ νοσηλευτικής θεωρίας και πράξης^{30,31,32,33,34,35,36,37} αρχίζουν να γίνονται εντονότερες μετά τη δεκαετία του 80. Η Stevens² σχολιάζει ότι για τις θεωρητικούς η νοσηλευτική είναι ένας ιδεατός κόσμος παρά ο πραγματικός κόσμος, όπου η νοσηλευτική πράξη εφαρμόζεται. Με δεδομένη αυτήν την προσέγγιση, όταν οι αληθινές νοσηλευτικές πρακτικές δεν ανταποκρίνονται στον ιδεατό νοσηλευτικό τους κόσμο, οι νοσηλεύτριες θεωρητικοί απαντούν συνήθως με παρόμοιες δηλώσεις. «Ίσως αυτό να εφαρμόζεται από νοσηλευτές όμως αυτό δεν είναι νοσηλευτική». Επί πλέον η Wong³⁸ υποστηρίζει ότι οι φοιτητές νοσηλευτικής αντιμετωπίζουν δυσκολίες να εφαρμόσουν στην κλινική τους άσκηση αυτά που διδάσκονται στις αίθουσες ενισχύοντας έτσι την άποψη, ότι υπάρχει χάσμα μεταξύ νοσηλευτικής θεωρίας και πράξης. Η Newman³⁹ υποστηρίζει ότι οι κλινικοί νοσηλευτές αρνήθηκαν την εφαρμογή των θεωριών των ακαδημαϊκών αποσκοπώντας στην ανάπτυξη μιας δικής τους θεωρίας βασισμένης στην πράξη. Η άποψη ότι πρέπει να αναπτυχθεί μια θεωρία που θα καλύπτει όλες τις πτυχές της νοσηλευτικής δεν ευδοκίμησε γιατί θεωρήθηκε ότι μια και μοναδική θεωρία δεν μπορεί να καλύπτει όλο το εύρος της νοσηλευτικής.^{19,39,40} Ακόμα όπως τονίζεται από την Meleis,¹⁰ ίσως εξ αιτίας της επικέντρωσης των νοσηλευτών στα θέματα της επαγγελματικής τους ταυτότητας και της εκπαίδευσης, και επειδή οι περισσότερες θεωρητικοί ήταν καθηγήτριες σε νοσηλευτικές σχολές, οι νοσηλευτικές θεωρίες χρησιμοποιή-

θηκαν κυρίως για εκπαιδευτικούς λόγους παρά για την εφαρμογή τους στην καθημερινή πράξη. Ένα άλλο στοιχείο διχασμού μεταξύ θεωρητικών και κλινικών νοσηλευτών είναι ίσως οι διαφορετικές μέθοδοι που υιοθετούν οι δύο αυτές κατηγορίες νοσηλευτών όταν απαντούν σε ερευνητικά ερωτήματα. Όπως και τα ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται από τις δύο αυτές κατηγορίες νοσηλευτών διαφέρουν ριζικά. Τους επαγγελματίες νοσηλευτές, που εφαρμόζουν στην πράξη τη νοσηλευτική, τους ενδιαφέρει η μέθοδος που ακολουθείται και σπάνια εξετάζουν τη γνώση που οδηγεί τις ενέργειές τους. Ενώ οι νοσηλεύτριες θεωρητικοί επικεντρώνονται στη γνώση που κυριαρχεί στην εφαρμογή της νοσηλευτικής με εστίαση συνήθως στην αποτελεσματικότητα της φροντίδας.^{29,30,31}

Όταν εξετάζεται η σχέση νοσηλευτικής θεωρίας και έρευνας τα πράγματα γίνονται πιο ξεκάθαρα και η ύπαρξη της σχέσης όχι μόνο δεν αμφισβητείται αλλά υποστηρίζεται με μια σειρά από επιχειρήματα. Η McFarlane²⁹ ισχυρίζεται ότι οποιαδήποτε έρευνα βασίζεται σε ένα θεωρητικό πλαίσιο αλλά και η ανάπτυξη του θεωρητικού πλαισίου είναι μια διαδικασία που προηγείται της έρευνας και επηρεάζει όλες τις φάσεις της, μια άποψη που συμμερίζονται πολλοί νοσηλευτές. Από πολλούς ακόμα συγγραφείς^{2,10,18,41} υποστηρίζεται ότι η έρευνα έχει σχέση με την ανάπτυξη μιας θεωρίας λόγω της επαγωγικής μεθόδου που χρησιμοποιείται για το κτίσιμο μιας θεωρίας από εμπειρικά δεδομένα. Έτσι η έρευνα οδηγεί από το γενικό στο μερικό και βοηθά στον προσδιορισμό εννοιών και την ανάπτυξη της θεωρίας. Ο Wilson⁴¹ καθώς και οι Chinn και Jacobs⁴² υποστηρίζουν ότι η ανακάλυψη της γνώσης, που στηρίζεται στην έρευνα, σχετίζεται περισσότερο με τη θεωρία παρά με γεγονότα και παρατηρήσεις, γιατί αυτά και οι μεταξύ τους σχέσεις ερμηνεύονται με βάση τις εξηγήσεις, που δίδονται από τις θεωρίες. Όμως ακόμα και όταν η ερευνητική υπόθεση στηρίζεται σε κάποια θεωρία τα γεγονότα αποκτούν σημασία μόνο όταν ερμηνευθούν μέσα από το δεδομένο θεωρητικό πλαίσιο, γιατί αυτό έχει τεθεί σαν προϋπόθεση, και η

ερμηνεία των γεγονότων πρέπει να είναι βασισμένη στο δεδομένο θεωρητικό πλαίσιο.^{2,41,42}

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Αν και η νοσηλευτική θεωρία και πράξη είναι δύο αλληλένδετες έννοιες μέσα στη νοσηλευτική, η νοσηλευτική συνεχίζει να βρίσκεται σε σύγκρουση ανάμεσα στις δύο όψεις της: σαν επιστήμη και σαν εφαρμοσμένη τέχνη. Ομως όσο οι αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με τη σχέση μεταξύ νοσηλευτικής θεωρίας και πράξης αποτελούν αντικείμενα συζήτησης και σύγκρουσης μεταξύ των νοσηλευτών, η πραγματικότητα αυτή θα αναδεικνύει τόσο την επιστημονική θεώρηση της νοσηλευτικής όσο και το γεγονός, ότι η νοσηλευτική επιστήμη δοκιμάζεται και ωριμάζει στην πορεία του χρόνου. Η σύγχρονη νοσηλευτική αντιμετωπίζει ζητήματα που αναπόφευκτα πηγάζουν από την ίδια τη φύση της, γιατί η νοσηλευτική δεν είναι απλά ένα επάγγελμα υγείας ή μια κοινωνική επιστήμη αλλά κάτι πιο πολύπλοκο που εμπεριέχει και συνθέτει με μια μοναδικότητα στοιχεία από πολλές άλλες επιστήμες.²⁰

Οι νοσηλευτές στην άσκηση του έργου τους εφαρμόζουν τη νοσηλευτική με γνώμονα τις γνώσεις που απέκτησαν στη διάρκεια των σπουδών τους και την εμπειρία που απόκτησαν με την επαγγελματική, εκπαιδευτική και ερευνητική τους ενασχόληση. Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση αναδεικνύει ότι υπάρχει σχέση μεταξύ νοσηλευτικής θεωρίας πράξης και έρευνας. Ομως στην περίπτωση της σχέσης θεωρίας-πράξης η σχέση αυτή φαίνεται να είναι μάλλον αρνητική. Από τη βιβλιογραφία συνάγεται^{29,30,31,32,33,34,35,36,37,38} ότι οι νοσηλευτές που ασχολούνται στο πεδίο εφαρμογής εμφανίζουν αντιστάσεις στην εφαρμογή νοσηλευτικών θεωριών και εμμένουν στις παλιές δοκιμασμένες μεθόδους άσκησης νοσηλευτικής, προβάλλοντας διάφορες αιτιάσεις γι' αυτή του τη στάση.³⁹ Το αναδεικνυόμενο αυτό στοιχείο γεννά το εύλογο ερώτημα. «Τότε προς τι τόσες νοσηλευτικές θεωρίες αφού δεν εφαρμόζονται στην πράξη;» Το ερώτημα αυτό ανοίγει εκ νέου έναν

κύκλο συζητήσεων σχετικά με την ανάγκη και τη χρησιμότητα των θεωριών για τη νοσηλευτική. Ομως δεν πρέπει να οδηγούμεθα σε υπεραπλουστεύσεις επειδή υπάρχουν αιτιολογήσεις γι' αυτή τη διαφαινόμενη διάσταση απόψεων μεταξύ των νοσηλευτών. Οπως υποστηρίζεται από την Tolley³⁵ ίσως ένα από τα στοιχεία που συνθέτουν το ρήγμα μεταξύ θεωρητικών και αυτών που ασκούν στην πράξη τη νοσηλευτική είναι το γεγονός ότι οι περισσότερες νοσηλεύτριες θεωρητικοί ήταν ακαδημαϊκοί και η ιδιότητά τους αυτή τις απομόνωσε από το πεδίο εφαρμογής των θεωριών. Ένα άλλο στοιχείο διχασμού μεταξύ θεωρητικών και επαγγελματιών νοσηλευτών είναι ίσως οι διαφορετικές προσεγγίσεις που υιοθετούν οι δύο αυτές κατηγορίες νοσηλευτών. Τους επαγγελματίες, που εφαρμόζουν στην πράξη τη νοσηλευτική, τους ενδιαφέρει η μέθοδος που ακολουθείται και σπάνια εξετάζουν τη γνώση που κυριαρχεί στην εφαρμογή της νοσηλευτικής ενώ οι θεωρητικοί επικεντρώνονται στη γνώση που οδηγεί τις ενέργειες και στην αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης φροντίδας.^{29,30,31}

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση έδειξε ότι η σχέση μεταξύ νοσηλευτικής θεωρίας και έρευνας είναι πιο ξεκάθαρη. Ίσως σε αυτό να βοηθά και το γεγονός ότι κυρίως οι ακαδημαϊκοί ενασχολούνται με την έρευνα και έτσι οι συγκρούσεις στο πεδίο αυτό δεν είναι εμφανείς. Επίσης η σχέση θεωρίας και έρευνας είναι πιο ξεκάθαρη γιατί η θεωρία ερμηνεύει τα φαινόμενα ενώ η έρευνα υπηρετεί τους σκοπούς της θεωρίας μέσα από τη συμβολή της τόσο στην ανάπτυξη της θεωρίας όσο και στην ισχυροποίηση της μέσα από τις διαδικασίες αξιολόγησης.^{2,41,42}

Το γενικό συμπέρασμα της παρούσας ανασκόπησης συνοψίζεται στις ακόλουθες γραμμές. Όσο αυτή η αλληλοκαχυποψία μεταξύ κλινικών νοσηλευτών και θεωρητικών συνεχίζει να υφίσταται στους κόλπους της νοσηλευτικής η ίδια η νοσηλευτική έχει να διανύσει ένα μεγάλο δρόμο ως την πλήρη ωρίμανση και ενοποίησή της. Για την επόμενη δεκαετία η νοσηλευτική και οι νοσηλευτές πρέπει να επικεντρωθούν στη χρήση των νοσηλευτικών θεωριών στην πράξη,

να ερευνήσουν την αληθινή εφαρμογή και τη χρησιμότητα των θεωριών και να δώσουν ξεκάθαρες απαντήσεις στο όλο ζήτημα. Αυτό είναι μια αναγκαιότητα για να μπορέσει η νοσηλευτική να αναπτυχθεί περαιτέρω σαν εφαρμοσμένη επιστήμη και να ασχοληθεί απερίσπαστα με την αληθινή φύση της, που είναι η κάλυψη των αναγκών φροντίδας του ανθρώπου.

DESPINA SAPOUNTZI-KREPIA *Relations between nursing theory, practice and research: Differing approaches and problems.*

The present paper is a literature review on the relations between nursing theory-research and nursing theory-practice. The links among nursing theory, practice and research are in the forefront of nursing the last decade. Nurses growing as scientists and as professionals search on the relations between theory, practice and research and sometimes they have not any hesitation to discuss about an identified gap between theory and practice. That is the natural way because as nursing is maturing faces the challenge to test its endurance to stand as a science. In conclusion, for the next decade, nurses must have answers on the crucial questions posed in order to be free from conflicts and uncertainties regarding the science of nursing. Nosileftiki 4: 227-233, 1996.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Σκιαδάς και συν: Το μικρό μονοτονικό λεξικό της δημοτικής γλώσσας, Εκδόσεις Κρακασιλιώτη, Αθήνα, 1984
2. Stevens B.: Nursing theory, analysis, application, evaluation, Little, Brown and Company, Boston/Toronto, 1984
3. Kerlinger FN: Foundations of behavioural research, Holt, Rinehart and Winston, New York, 1973
4. Polit DF and Hungler BP.: Nursing research: Principles and methods, 2nd, Ed., Lippincott, Philadelphia, 1983
5. McLean U. Nursing in contemporary society, Routledge and Kegan Paul, London, 1974
6. McGilloway A. In. Nursing science in nursing practice, J. Smith (Ed), Butterworths, London, 1981
7. Achterberg J. Woman as healer, Sambala Pbl., London, 1990
8. Holden P. and Littlewood J. Anthropology and nursing, Routledge, London, 1992
9. Skertowicz V. Florence Nightingale's notes in nursing, Skutari Press, London, 1992
10. Meleis A. Theoretical nursing: Development and progress, Lippincott, Philadelphia, 1985
11. Chinn P. and Kramer M., Theory and nursing: A systematic approach, Mosby, St Louis, 1990
12. George J.: Nursing theories, the base for professional practice, 3rd Ed., Prentice Hall, New Jersey, 1990
13. Ellis R.: Characteristics of significant theories, Nursing Research, 17(3) 217-222, 1968
14. Wiggins L.: Lyndia Hall's place in the development of theory in nursing, Image, (Feb.), 10-12, 1980
15. Bohny B.: Theory development for a nursing science, Nursing Forum, 19(1) 51-67, 1980
16. Kim S.: The nature of theoretical thinking in nursing, Appleton-Century-Grofts, Norwalk, Connecticut, 1983
17. Marriner A.: Nursing theorists and their work, 2nd Ed., Mosby, St Louis, 1986
18. Griffith-Kenney JW.: Relevance of theoretical approaches, in Griffith-Kenney JW. and Vristensen PJ, (Ed), Nursing process: Application of theories, frameworks and models, 2nd Ed., Mosby, St Louis, 1986
19. Smith C.: Struggling through a difficult time for unemployed persons, Nursing Science Quarterly, 1, 18-28, 1990
20. Smith J.: Nursing science in nursing practice, Butterwrths, London, 1981
21. King I.: Concepts: The essential elements of theories, Nursing Science Quarterly, 22-25, 1987
22. Fawcett J.: Conceptual models and nursing practice: The receprocal relationship, Journal of Advanced Nursing, 17, 224-228, 1992
23. Cody W. and Mitchell G.: Parce's theory was as a model for practice: The cutting edge, Advanced Nursing Science, 15(2)52-65, 1992
24. Bradley B.: Energy Fields: Implications for Nursing: Journal of Holistic Care Nursing, 5(1) 32-35, 1987

25. Hove-Kramer D.: Energy fields: Implications for the science of human caring, Imprint, 37(3) 81-82, 1990
26. Nokes M. and Carver K.: The meaning of living with AIDS: A study using Parce's theory and man living health, Nursing Science Quarterly, 3, 474-479, 1991
27. Wodolowski C. and Davis K.: The lived experience of ageing in the oldest old: A phenomenological study, American Journal of Psychoanalysis, 48, 261-270, 1982
28. Dickoff J. and James P.: A theory of theories: A position paper, Nursing Research, 17(3) 197-203, 1968
29. McFarlan K.: The role of research and the development of nursing theory, Journal of Advanced Nursing, 1, 443-450, 1976
30. Miller A.: The relationship between theory and nursing practice, Journal of Advanced Nursing, 10, 417-424, 1985
31. Visintainer A.: The nature of knowledge and theory in nursing, Journal of Nursing Scholarship, 18, 32-38, 1986
32. Lindsay B.: The gap between theory and practice, Nursing Standard, 5, 34-35, 1990
33. Rambrogus V.: Developing nursing theory, Senior Nurse, 12, 46-51, 1992
34. Adams T.: The idea of revolution in the development of nursing theory, Journal of Advanced Nursing, 16, 1487-1491, 1991
35. Tolley A.: Theory from practice for practice: Is this a reality? Journal of Advanced Nursing, 21, 184-190, 1995
36. McCougherty D.: The gap between nursing theory and practice, Senior Nurse, 12, 44-48, 1992
37. Ingram R.: Why does nursing needs theory? Journal of Advanced Nursing, 16, 350-353, 1991
38. Wong I.: Inability to transfer classroom learning to clinical practice: A nursing problem and its remedial plan, Journal of Advanced Nursing, 4, 161-168, 1979
39. Newman A.: Theory for nursing practice, Nursing Science Quarterly, 4, (winter), 153-156, 1994
40. Engstrom S.: Problems in the development, use and testing of nursing theory, Journal of Nursing Education, 23(6) 245-251, 1984
41. Wilson HS.: Research in nursing, Addison Welsley, Menlo Park, Calif, 1985
42. Chinn P. and Jacobs A.: A model for theory development in nursing, Advances in Nursing Science, 1(1) 1-11, 1978